

ГЕНДЕР І СЕКСУАЛЬНА ОРІЄНТАЦІЯ

Гендер – це стать, яку ми розглядаємо не стільки в біологічному, як в соціокультурному змісті. Чи мають відношення проблеми людей гомосексуальної (в тому числі і бісексуальної) орієнтації і трансгендерних людей до гендерних проблем?

В чому взагалі полягає суть гендерних проблем? У фактичній нерівноправності; в упередженому відношенні до однієї із двох статей; у патріархальному устрої суспільства, який досі зберігається; у нав'язуванні людям стійких стереотипів відносно їх ролі у сім'ї/суспільстві/державі.

В чому полягає суть проблем сексуальної орієнтації? По суті, попередню характеристику можна повторити слово в слово. Хоча, в цій області існує і своя специфіка, найбільше несприйняття в суспільстві викликає саме невідповідність гомосексуалів і трансгендерних людей гендерним стереотипам. Крок в сторону – спроба до втечі. Таким чином, з нашої точки зору проблеми людей гомосексуальної орієнтації і гендерної ідентичності невіддільні від загальних гендерних проблем та являються їх складовою частиною. Можливо, не такою примітною і не самою значущою, але від того не менш актуальною і хворобливою.

Специфіка ж полягає в першу чергу в тому, що, в той час як гендерні проблеми практично у світовому масштабі вже достатньо довгий проміжок часу визнаються актуальними і такими, що потребують негайного вирішення. Проблеми пов'язані з сексуальною орієнтацією і гендерною ідентичністю досі скрізь зустрічають глухе нерозуміння, небажання взагалі мати з ними справу, відверту ворожість. Щоб зрозуміти всю глибину гомофобії, яка пронизує наше суспільство, потрібно просто запитати у самого себе: чи припускаю я, щоб моя дитина була лесбіянкою/геєм? Я дуже сильно сумніваюся, щоб в цій аудиторії знайшлася хоча б одна людина, яка б відповіла на це запитання позитивно. Більшу частину, очевидно, просто збурих вже саме така пропозиція. В уяві більшості, - навіть у достатньо освіченій і толерантній аудиторії, - гомосексуальність сама по собі сприймається як патологія, обов'язкове відхилення, результат помилки природи або виховання. Невелика найбільш терпима меншість подумає про всі труднощі та випробовування, через які прийдеться пройти такій дитині і також скаже: ні, ні за що, не хочу йому такої долі – виглядати виродком. Не бути, але навіть виглядати. І навряд чи хто подумає, що виродком є не та людина, а суспільство, яке його так сприймає. Що один правий – а всі неправі. Що це суспільство хворе і його потрібно лікувати. Що це ми всі створюємо ці проблеми, ми за них відповідаємо. Що корінь проблеми – не в гомосексуальності, а в гомофобії – і саме з цим потрібно боротися.

По відношенню актуальності згаданої проблеми: дитина-гей – це не наша гіпотетична видумка. Не однократно, самими різноманітними методиками і різними вченими було показано: число гомосексуальних людей практично не залежить від конкретного суспільства та культури і знаходиться в межах 5-15 % від загальної кількості населення. Від терпимості суспільства залежить лише ступінь видимості, примітності цієї соціальної групи. Нехай це число рівне 5 % - це означає, що в середньому в кожному навчальному класі, в кожному трудовому колективі, який перебільшує 20 чоловік, зустрінеться хоча один гомосексуаліст. Кожний двадцятий пішоход на вулиці, дитина в кожній двадцятій сім'ї – гомосексуальна. Серед ваших родичів обов'язково віднайдеться геї та лесбіянки.

Точно так само, як і геї, гомофобія зустрічається на кожному кроці і, що саме небезпечне, - вона не сприймається як суспільна загроза. Уявіть собі, наприклад, солідного політичного діяча, який заявить, що терпіти не може євреїв. Що потрібно обмежити небезпеку, яку

являють собою негри для нашого суспільства. І тим більше, що жінка – не зовсім повноцінна людина. Не дивлячись на те, що прояви антисемітизму, расизму чи гінекофобії не так вже й рідко зустрічаються у нашому суспільстві, вони отримують в загальному достатньо рішучий опір – зараз просто неможливо бути ксенофобом у вказаних аспектах і при цьому мати признану репутацію порядної людини. А ось гомофобом – заради Бога. Представляється, що державні органи, суспільні організації та політичні рухи, які збираються вести нашу державу і суспільство до сучасних демократичних стандартів, повинні приділяти реальну увагу цій проблемі і включити виховання терпимого і поважного ставлення до людей іншої сексуальної орієнтації в перелік своїх задач.

Проблема поваги і захисту свого достоїнства – найактуальніша проблема для кожної людини. Однак неможливо переробити все суспільство розписом пера – на це потрібні роки і роки. Неможливо приказати людині відноситися до інших так, як би вона хотіла, щоб відносилися до неї. Однак можна, - і достатньо швидко – встановити рівність всіх перед законом і обмежити можливості нав'язувати своє відношення до будь-чого в якості вирішального критерію.

Хоча українське суспільство достатньо толерантне (у порівнянні з ближніми сусідами), а наше законодавство не містить положень, які в явному вигляді дискримінують громадян по признаку сексуальної орієнтації, це не означає, що такої проблеми не існує. Якщо би в законі було чітко оговорено: дискримінація і розпалювання ненависті по признакам сексуальної орієнтації та гендерної ідентичності неприпустимі – це, по крайній мірі, не залишило би сумніву в законності подібних спроб. А наша організація має немало свідчень про випадки, коли люди страждали не за те, що вони здійснили, а виключно за те, ким вони являються.

Крім того, ігнорування специфічних потреб гомосексуальних громадян приводить до того, що вони на практиці знаходяться в нерівному положенні у порівнянні з більшістю. Мало кому захочеться все своє життя прожити самотнім, абсолютно вільним від будь-яких прав (та супутніх їм обов'язків) по відношенню до інших людей. І суспільство, і держава тільки заохочують бажання людей завести сім'ю. Але тільки гетеро сексуальну сім'ю. Геї та лесбіянки, точно так, як і всі люди, також бажать мати супутника життя, - і бажать, щоб їх сім'я розглядалася на рівноправній основі з іншими. Якщо ви маєте партнера протилежної статі, у вас є вибір: ви можете або оформити свої відносини, або надати перевагу спільному неформальному проживанню. Навіть в останньому випадку новий Сімейний кодекс України передбачає захист хоча би майнових пра партнерів. У гомосексуалів в Україні такого вибору немає. Ви можете прожити з однією людиною хоча би все своє життя, але не отримати при цьому абсолютно ніяких прав, які доступні будь-кому – право на брак обмежене лише для душевнохворих. Те, що одностатеві союзи в таких умовах все-таки існують – а вони існують, повірте нам на слово, ми знаємо це не по слухам – показує, що глибина і сила почуттів, потреба в сімейному житті геїв та лесбіянок нічим не поступається тому, що є гетеро сексуальної більшості. В одностатевих сім'ях зустрічаються всі ці проблеми, з якими зіштовхуються гетеро сексуальні союзи – і вирішити ці проблеми неможливо без відповідної правової основи.

Україна намірюється досягнути стандартів сучасного демократичного європейського суспільства. Вже зараз більша частина країн Євросоюзу має законодавство, яке тим чи іншим способом регулює одностатеве партнерство. Багато з держав ЄС передбачають загальну заборону на дискримінацію по признаку сексуальної орієнтації. На кінець, до кінця наступного року ВСІ члени Євросоюзу повинні прийняти законодавчі та інші міри по захисту на дискримінацію по признаку сексуальної орієнтації в трудових питаннях. Наша організація рахує своїм завданням привернути увагу у вирішенні цих проблем в Україні. Ми рахуємо це частиною загальної роботи по розбудові сучасного демократичного суспільства в

нашій країні. Ми розуміємо, що побудова такого суспільства неможлива без сучасних зусиль та взаємодопомоги у вирішенні як цієї, так і інших проблем, і що вирішити наші проблеми за рахунок і без вирішення проблем інших соціальних груп неможливо. Ми відкриті для співпраці та надіємося на взаєморозуміння.

© Інформаційний бюлетень Центру "Наш світ", № 3 (11), 28.12.2002